

A FRANCIAORSZÁGI ERJEDÉS

Forradalomtól félnek, forradalmat sürgetnek. Így egy bizonyos Thierry Maulner a l'Ordere Nouveau-ban az arisztokrácia forradalmát kívánja és látja egyetlen kivezető útnak a krizisből. Ezek a kiváltásait féltő széplelkek még mindig azt hiszik, hogy a gazdasági krizist a politikai krizis okozza.

Jules Romains szavai visszhangra találtak a Revue Française-ban, amelyben Robert Francis a személyi forradalomról cseveg. Ennek az új agyszüleménynek hiába keresnők az értelmét. Csak a szerző fejtegetései során tudjuk meg. „A személyi forradalom azt a mozgalmat jelöli meg, amely az embert felakarja szabadítani a kapitalista rabszolgaság és a marxizmus alól és vissza akarja állítani benne az emberi személyt.“ Mintaképpül persze Mussolinin veszi, aki megszüntette az osztályharcot és helyébe az osztályegyüttműködést állította.

Mások Hitlerre esküsznek. Brice Parain a Nouvelle Revue Française-ben dokumentumokat gyűjt a hitlerizmusról. Ezeket kommentálva állapítja meg, hogy a horogkeresztes mozgalom a „munkások, parasztok és tisztviselők megmozdulása az indusztriálmunka ellen“ s következetesen antikapitalista és antimarxista.

Pierre Dominique, aki néhány évvel ezelőtt bizonyos megértéssel volt az orosz és spanyol forradalmakkal szemben, most társszerkesztője lett a Pamphlet-nek, ahonnan pajkos gyerek módjára köpköd mindenre, ami a baloldalra emlékezteti. A rend és a hierarchia lovagja lett.

Mindezeknek a szerzőknek és revueknek célja és hivatása a középosztály megdolgozása a fasista ideológia (?) felvételére. A gyakorlati részt egyrésztől a parfüm gyáros Francois Coty, másrésztől a volt anarchista Gustave Hervé vállalta. Coty megalakította a kétkingés Solidarité Française-t, felhivatalos organumuk a Coty tulajdonát képező Ami du Peuple. Hervé, a La Victoire tulajdonosa viszont a „francia nemzeti szocialista“ pártot alapította meg. Ebbe a douetba szól bele az újonnan született „nemzeti syndikalista“ csoport, mely a L'Assaut hasábjain juttatja „eszméit“ a nagyközönség elé. Egyedül Coty alakulata jöhet komolyan számításba, mert ő elsősorban a kisiparosokhoz és kereskedőkhöz, vagyis a kispolgárság ama rétegéhez fordul, amelyiket a legjobban érintett a krizis. Az Ami du Peuple alkotmány-reviziót, a parlamentarizmus reformját és az erőskéz politikáját követeli. A munkásság és a tisztviselők felé, kihasználva a munkanélküliséget, azt kiabálja: előbb a franciák! s követeli az idegen dolgozók kiutasítását Franciaországból.

Az ifjuság helyzete a legkritikusabb. Kikerülve az iskolából vagy befejezve a tanonc éveket, semmi hasznát nem veheti tudásának. Kiutat keres. Legtöbbjük megoszlik a már létező pártok között, egy részük pedig csalódvá az idősebbekben, egyedül keresi az útját. Így a november végén megjelent Karl Marx című revue köré csoportosuló fiatalok. A címről ítélve komolyan felkészült fiatalokra gondol az olvasó. De vigyázat! Például: „A parasztok mozgólódása, a kereskedők elégedetlensége az állam ellen, tudatosan vagy öntudatlanul nem más, mint ellentállás az állam szociális reformjai ellen.“ Ez a fasizmus előjele. „És ebben a káoszban egyetlen hang sem emelkedett ki a megvénült vezérek felett, hogy megszervezze a szocialista fiataloságot.“ A polgárság csak a kedvező alkalmat várja, hogy egy energikus ember vállalkozását finanszírozza, aki a fasizmust áttele-

piti Franciaországba. Vegyünk példát a fasisztákról, akik „feltudták használni a fiatalságot, az egyetlen erőt, amivel számolni lehet“. Az oroszok is a fiatalságra támaszkodnak. Eddig még valahogy meg lehet érteni őket, de mikor a hogyanra kerül a sor... Ezt mondják: „Nem akarunk többé a külföld munkásságára számítani, gyakorlatilag nem léteznek. Cselekedni akarunk minálunk és magunkért. Gyűlöljük a kapitalizmust, de nem vetjük meg hazánkat.“ Programjuk: „a szocializmus felépítése Franciaországban“. Vagyis: „a tradicionális szocialista program egy új akció bázison“. És még azt merik írni a végén, hogy „mi nem vagyunk demagógok.“

Mennyire másképpen látják az eseményeket az innenső oldalon. Ilja Ehrenburg ugyan nem francia, de ez még nem zárja ki, hogy megértse a francia helyzetet és bírálni tudja azt. A Cahier Bleu-ben megállapítja, hogy a francia fasiszta mozgalom nem a kocsmákban, hanem az irodalmi szalonokban alakult ki. Ezek között a fasiszták között nehezen találni munkanélkülieket, de annál több író. Ez a fasizmus arra törekszik, hogy a polgárság visszanyerje az egyensúlyát. Ehrenburg mikor az írókról beszél főképpen Jules Romainsra gondol, kinek fasiszta kirohanásáról a Korunk szemtemberi számában emlékeztünk meg. Ehrenburg Romains „Crise du marxisme“ című cikkgyűjteményét analizálva a következő konklúzióra jut: „Egy kaszt pszichológiájának feltűnő megnyilatkozása. Jules Romains fél, hogy az alsó rétegekből vetélytársak törnek elő... Nyilvánvaló, hogy nehéz szolgálni a haldokló polgárságot; ez a feladat különféle lelki állapottá formálódik: d'Annunzionál nagyzási mániává, Marinettinél hisztériává...“

A németországi eseményekkel kapcsolatban a háború kérdése ismét felvetődött. Öreg harc képtelen akadémikusok rémképeket látva arról írnak, hogy Franciaországot Svájc felől invázió fenyegeti. Számolni kell a háborús veszéllyel. Philipp Soupault (Activité) elkéservedve kiált fel, hogy mégis csak irtózatos: „tizenöt évvel a legutolsó háború után, 1933-ban az ember kénytelen megállapítani, hogy mindent elfelejtettek, mindent elkövettek az elfelejtetésért, soha és egy országban sem áldoztak fel annyi erőt és pénzt, dacára a legsúlyosabb gazdasági krízisnek, az önvédelemre.“ Ezt Franciaországról, Németországról viszont így: „Egész Németország Hitler mellett van, mikor az ágyukat, repülőgépeket és hadihajókat követel... És ezt úgy nevezik, hogy megvédeni a becsületet.“ Az emberiség már egészen beleélté magát ebbe a helyzetbe. Nyugodtan, mintha football matchről volna szó, „mérégetjük a szemben álló erőket... számítgatjuk körülbelül mennyi idő van még a háborúskodás újra felvételéig.“ Amit a politikusok és diplomáták „békének neveztek nem volt más, mint fegyverszünet. Két háború között élünk és hogy ne lázadjunk fel, elhítetik velünk, hogy a békét akarják.“ „Európa történetét 1918 óta piszkos zsarolás sorozatával lehet illusztrálni. Az a néhány gesztus, amit tettek a békéért nem volt más, mint apró engedmény a közvélemény megnyugtatására. Egyszerűen arra vártak, hogy a generáció, amelyik a háborúban részt vett, látta annak minden irtózatát és hiábavalóságát, megöregedjen és a friss, elvakult fiatalságnak ideje legyen felnővekedni. Most aztán eljött az idő, megint lehet szómolni a nemzeti becsületről... Milliónyi fiatalok sorakoznak horogkeresztes és más zászlók alá és esküsznek, énekelve, hogy készek feláldozni az életüket. Ezt nevezik a faj ébredésének. De ezek legalább őszinték örületükben. Mások titokban készülődésről, biztonságról beszélnek. Az örület két formája: nagyzási mánia és üldözési mánia.“

Bizony az utóbbi hónapokban nagyon elkomolyodott a mindig vidám franciák ábrázata. Nem elég, hogy állandóan rettegni kell a támadástól, most itt van a krízis is. Valamit tenni kell. Kitalálták a nemzeti sorsjátékot. Ezzel most lázban tartják az egész országot. Mindenki a nemzeti sorsjátékról beszél, az újságok ökölnyi betűkkel közlik a húzási híreket. A háborús veszély, a marokkói háború, a munkanélküliség pillanatnyilag nem létezik. Nemzeti sorsjáték? Mért ne. Már van: „Nemzeti szocializmus, nemzeti nevelés, nemzeti petróleum stb.) Minden szószba belemártották a nemzetit. Ez ma nem jelent egyebet, mint a nép elkábítását, a hazugság és korrupció segítségével. A nemzeti sorsjáték Franciaország széthúzását fogja elősegíteni. Jó üzlet a politikusok részére. Na meg a sajtónak.“ (La Coopération des Idées.)

(Páris)

Löffler A.

A SZERKESZTŐSÉG HIREI

MELIUSZ N. JÓZSEF, a lap eddigi munkatársa mint helyettes szerkesztő belépett a lap kötelékébe.

FÁBRY ZOLTÁN, a lap szlovenszói szerkesztője Korparancs címen eddig szétszórtan megjelent cikkeit és tanulmányait — január folyamán — könyvalakban jelenteti meg.

RABIES THEOLOGORUM. „A 16. és 17. századok német teológusainak dühődt veszekedéseire emlékeztet az a hitlerizmus következtében beállt állapot, ami jelenleg a németországi evangélikus egyházban uralkodik. A Hitler-ára teológiai harcában négy irány különböztethető meg: 1. amelyik nem akar tudni a hitlerizmus princípiumának az egyházra való alkalmazásáról. (A marburgi csoport, 3000 lelkésszel); 2. a „Deutschen Christen“ mérsékelt szárnya, akik jöllehet nem mondanak le az egyház zsidó származású, vagy a zsidóságtól átkeresztelkedő tagjairól s a jelenleg ténykedő idegen eredetű lelkészekről, a jövőben azonban nem vállalnak idegen törzsből származó lelkészt. (Az erlangen-i csoport); 3. a radikális „Deutschen Christen“, akik minden zsidót és minden zsidó vonatkozást kidobnak az egyházból s Krisztusban egy germán hőst akarnak tisztelni. (A berlini csoport. Dr. Krause). Végül a 4. csoport, akik nyíltan az ó-germán-pogány valláshoz való visszatérést követelik. (Reventlow, Baldur von Schirach.) — Minden keresztény vallás eddig egységes volt abban, hogy a keresztység felvétele révén az ember megváltozik s csak ennek az aktusnak a folytán lesz tényleg kereszténnyé. Lényegében tehát arról van szó s ez az a teológiai probléma, ami a német evangélikus egyház tagjait ma megosztja, hogy akkor, amikor a hitlerizmus szerint a származás fajtisztasága a mindennek fölött való princípium, érvényes-e a keresztiség vagy sem?“ (Egy teológus: Tage-Buch, 1933 december 2.)